

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 27.6.2005
COM(2005) 274 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

για την αξιολόγηση των προγραμμάτων συνεργασίας μεταξύ, αφενός, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής στους τομείς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και, αφετέρου, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Καναδά στους τομείς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της κατάρτισης

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

για την αξιολόγηση των προγραμμάτων συνεργασίας μεταξύ, αφενός, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής στους τομείς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και, αφετέρου, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Καναδά στους τομείς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της κατάρτισης

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα ανακοίνωση εκπονήθηκε δυνάμει του άρθρου 7 της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, η οποία υπογράφηκε στις 18 Δεκεμβρίου 2000¹ και δυνάμει του άρθρου 7 της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Κυβέρνησης του Καναδά, η οποία υπογράφηκε στις 19 Δεκεμβρίου 2000².

Η τελική έκθεση αξιολόγησης καθώς και οι γενικότερες πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα θα διατίθενται στο ευρύ κοινό στην εξής διεύθυνση του Διαδικτύου: (http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/evalreports/index_en.htm).

2. ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

2.1 Στόχοι

Οι κυριότεροι στόχοι και των δύο προγραμμάτων είναι να συμβάλουν στην προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ των λαών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των λαών των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και του Καναδά, συμπεριλαμβανομένης της ευρύτερης γνώσης των γλωσσών, των πολιτισμών και των θεσμών τους³ και να βελτιώσουν την ποιότητα της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και στον Καναδά.

2.2 Μέσα παρέμβασης

Το κυριότερο μέσο είναι το τριετές *σχέδιο υλοποίησης κοινοπραξιών*, το οποίο αποσκοπεί στο να ωφελήσει τους σπουδαστές προσθέτοντας μια διεθνή εκπαιδευτική και πολιτιστική διάσταση στις σπουδές τους, μέσα από ένα συνδυασμό καινοτόμων εκπαιδευτικών προγραμμάτων και περιόδων σπουδών και κατάρτισης στο εξωτερικό.

Το πρόγραμμα ΕΚ/ΗΠΑ περιελάμβανε επίσης υποστήριξη για ετήσια *σχέδια προπαρασκευής κοινοπραξιών* και για ετήσιες ή διετείς *συμπληρωματικές δραστηριότητες*. Τα

¹ Απόφαση αριθ. 2001/196/ΕΚ του Συμβουλίου, για τη σύναψη και την υπογραφή της συμφωνίας ΕΚ/ΗΠΑ· δημοσιεύθηκε στην ΕΕ L71 της 13/3/2001.

² Απόφαση αριθ. 2001/197/ΕΚ του Συμβουλίου, για τη σύναψη και την υπογραφή της συμφωνίας ΕΚ/Καναδά· δημοσιεύθηκε στην ΕΕ L71 της 13/3/2001.

³ Για την πλήρη σειρά των στόχων, βλ. άρθρο 3 της κάθε μιας από τις τρέχουσες συμφωνίες..

προπαρασκευαστικά σχέδια καταρτίζονται με σκοπό να δώσουν τη δυνατότητα σε ιδρύματα που διαθέτουν μικρή ή καθόλου διεθνή πείρα να σχεδιάσουν και να αναπτύξουν ένα δυνητικό σχέδιο υλοποίησης. Οι συμπληρωματικές δραστηριότητες μπορούν να είναι είτε ανεξάρτητες είτε συνδεδεμένες με ένα τριετές σχέδιο υλοποίησης κοινοπραξίας και είναι σχεδιασμένες έτσι ώστε να παρέχουν ευκαιρίες για διεθνή συνεργασία σε διεπιστημονικούς τομείς ή να ασχολούνται με ζητήματα προτύπων ποιότητας, αναγνώρισης ακαδημαϊκών μονάδων και διαπίστευσης.

Σε κάθε κοινοπραξία πρέπει να συμμετέχουν τουλάχιστον έξι εταίροι, εκ των οποίων τουλάχιστον τρία ευρωπαϊκά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα ή φορείς επαγγελματικής κατάρτισης από τρία διαφορετικά κράτη μέλη και τουλάχιστον τρία ιδρύματα από τον Καναδά (πρόγραμμα ΕΚ/Καναδά) ή από τις Ηνωμένες Πολιτείες (για το πρόγραμμα ΕΚ/ΗΠΑ).

Επιπλέον, το πρόγραμμα ΕΚ/ΗΠΑ υποστηρίζει το πρόγραμμα επιχορηγήσεων *Fulbright/Ευρωπαϊκής Ένωσης*, το οποίο παρέχει υποστήριξη για ένα πλήρες ακαδημαϊκό έτος ή για εξάμηνη περίοδο έρευνας, διδασκαλίας ή μελέτης σχετικά με θέματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή των σχέσεων ΕΚ/ΗΠΑ σε εγκεκριμένο ίδρυμα των ΗΠΑ ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Περισσότερες πληροφορίες για τα προαναφερθέντα μέσα παρατίθενται στα παραρτήματα των συμφωνιών⁴ και στις κατευθυντήριες γραμμές⁵ που συνοδεύουν τις πρόσφατες προκηρύξεις για την υποβολή προτάσεων για σχέδια.

2.3. Χρηματοδότηση και αποτελέσματα

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα παρέχει χρηματοδότηση προς άμεση χρήση από τους εταίρους που προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και η Κυβέρνηση του Καναδά παρέχουν χρηματοδότηση προς άμεση χρήση των εταίρων που προέρχονται από την χώρα τους, αντίστοιχα. Στον ιστοχώρο του κάθε προγράμματος⁶ παρέχονται λεπτομέρειες για την οικονομική υποστήριξη που χορηγείται στον τρέχοντα κύκλο χρηματοδότησης για κάθε είδος μέσου παρέμβασης

Η χρηματοδότηση του προγράμματος γίνεται βάσει συνολικής αντιστοιχίας κεφαλαίων μεταξύ των μερών της εκάστοτε συμφωνίας. Ο ετήσιος προϋπολογισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το πρόγραμμα ΕΚ/Καναδά ανέρχεται σε 0,7 εκατ. ευρώ περίπου, ενώ για το πρόγραμμα ΕΚ/ΗΠΑ ανέρχεται σε 1,7 εκατ. ευρώ περίπου.

⁴ Βλέπε υποσημειώσεις 1 και 2.

⁵ Κατευθυντήριες γραμμές για τον Καναδά: http://europa.eu.int/comm/education/programmes/eu-canada/call/guidecan_en.pdf
Κατευθυντήριες γραμμές για τις ΗΠΑ: http://europa.eu.int/comm/education/programmes/eu-canada/call/guidecan_en.pdf

⁶ Βλ. το τμήμα «How much financial support is available?» (Πόση οικονομική υποστήριξη είναι διαθέσιμη;):
στον ιστοχώρο του προγράμματος ΕΚ/Καναδά:
http://europa.eu.int/comm/education/programmes/eu-canada/canada_en.html
στον ιστοχώρο του προγράμματος ΕΚ/ΗΠΑ:
http://europa.eu.int/comm/education/programmes/eu-canada/canada_en.html

	Πρόγραμμα ΕΚ/ΗΠΑ (εκτός Fulbright/ΕΕ)				
Έτος	Χρηματοδότηση ΕΕ (σε εκατ. EUR) Γραμμή του προϋπολογισμού 15 02 03 (πρώην B7-830)	Χρηματοδότηση ΗΠΑ (σε εκατ. USD)	Αριθμός σχεδίων	Αριθμός ιδρυμάτων της ΕΕ που συμμετέχουν σε σχέδια *	Αριθμός ιδρυμάτων των ΗΠΑ που συμμετέχουν σε σχέδια *
2001	1,5	2,0	13	33	38
2002	1,6	2,2	13	40	40
2003	1,6	2,1	12	40	37
2004	1,9	2,3	13	41	39
Συνολικά ποσά	6,6	8,6	51	154	154

	Πρόγραμμα ΕΚ/Καναδά				
Έτος	Χρηματοδότηση ΕΕ (σε εκατ. EUR) Γραμμή του προϋπολογισμού 15 02 03 (πρώην B7-830)	Χρηματοδότηση Καναδά (σε εκατ. CAN\$)	Αριθμός σχεδίων	Αριθμός ιδρυμάτων της ΕΕ που συμμετέχουν σε σχέδια *	Αριθμός ιδρυμάτων του Καναδά που συμμετέχουν σε σχέδια *
2001	0,7	1,2	6	23	25
2002	0,7	1,2	6	21	26
2003	0,8	1,2	6	19	19
2004	0,8	1,2	6	21	19
Συνολικά ποσά	3,0	4,8	24	84	89

* Ορισμένα ιδρύματα ενδέχεται να συμμετέχουν σε περισσότερα του ενός σχέδια.

	Πρόγραμμα Fulbright/Ευρωπαϊκής Ένωσης	
Έτος	Ποσό της επιχορήγησης	Αριθμός δικαιούχων
2001	60.000	9
2002/2003	129.000	11
2004	100.000	8
Συνολικά ποσά	289.000	28

* Ορισμένα ιδρύματα ενδέχεται να συμμετέχουν σε περισσότερα του ενός σχέδια.

3. Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Ύστερα από πρόσκληση για υποβολή προσφορών που δημοσιεύθηκε τον Απρίλιο 2004⁷, η σύμβαση για την ενδιάμεση αξιολόγηση των προγραμμάτων συνεργασίας ΕΚ/ΗΠΑ και ΕΚ/Καναδά στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης ανατέθηκε, τον Σεπτέμβριο 2004, στην εταιρεία Ecoys NEI από τις Κάτω Χώρες. Το έργο της αξιολόγησης ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2004 και διήρκεσε πέντε μήνες, έως τα τέλη Φεβρουαρίου του 2005. Η Επιτροπή έλαβε την έκθεση τελικής αξιολόγησης στις 4 Μαρτίου 2005.

Όσον αφορά τη μεθοδολογία, οι αξιολογητές συγκέντρωσαν τα στοιχεία για την αξιολόγησή τους μέσα από τα σχετικά έγγραφα και την έρευνα των αρχείων (τεκμηρίωση σχετική με το πρόγραμμα, αιτήσεις υποψηφιότητας, εκθέσεις και βάσεις δεδομένων), από έρευνες με ερωτηματολόγιο, συνεντεύξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τις ΗΠΑ και τον Καναδά, καθώς και μέσα από τη μελέτη ομάδων-στόχων και συγκεκριμένων περιπτώσεων.

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η ανεξάρτητη αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα προγράμματα αποτελούν ένα ισχυρό εργαλείο για την καθιέρωση μακροπρόθεσμων διατλαντικών εταιρικών σχέσεων στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης. Όπως παρατήρησαν οι αξιολογητές, σχεδόν όλα τα σχέδια κατάφεραν να καθιερώσουν ανταλλαγές σπουδαστών που να βασίζονται σε κοινά ή σε αμοιβαία διαμορφωμένα προγράμματα σπουδών. Τα προγράμματα αποτέλεσαν εξαιρετικό κίνητρο ώστε τα συμμετέχοντα ιδρύματα, οι σχολές και οι σπουδαστές να οικοδομήσουν μακροχρόνιες σχέσεις με εταίρους από τις ΗΠΑ και τον Καναδά, ενώ παράλληλα βελτίωσαν σημαντικά τις διαπολιτισμικές γνώσεις και τις δεξιότητες των συμμετεχόντων σε όλα τα επίπεδα. Οι αξιολογητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα προγράμματα ενέχουν μεγάλες ανεκμετάλλευτες δυνατότητες που μπορούν να υλοποιηθούν μόνον με σημαντική αύξηση των διαθέσιμων δημοσιονομικών πόρων. Η Επιτροπή συμφωνεί ότι υπάρχει περιθώριο για περαιτέρω εκμετάλλευση των δυνατοτήτων αυτών των προγραμμάτων.

4.1. Λογική της παρέμβασης

Οι αξιολογητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι, στην τρέχουσα μορφή τους, τα προγράμματα είναι συνεκτικά και λειτουργούν σωστά και ότι, σε γενικές γραμμές, όλες οι υποθέσεις στις οποίες στηρίζεται η λογική παρέμβασής τους φαίνονται έγκυρες. Οι αξιολογητές θεώρησαν τα προγράμματα συμπληρωματικά ως προς άλλες συναφείς παρεμβάσεις. Τα τελευταία έτη, δεν φαίνεται ότι υπήρξαν άλλοι σημαντικοί εξωτερικοί παράγοντες που επηρέασαν τα αποτελέσματα των προγραμμάτων, με εξαίρεση την αρνητική επίδραση των γεγονότων της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 στην προθυμία των αμερικανών σπουδαστών να σπουδάσουν στο εξωτερικό. Η Επιτροπή συμμαρτίζει την ανάλυση των αξιολογητών σχετικά με το σημείο αυτό.

⁷ Πρόσκληση υποβολής προτάσεων αριθ. EAC/24/04, η οποία δημοσιεύθηκε στην ΕΕ 2004-S 77-065229 της 20/04/2004

4.2. Συνάφεια

Οι αξιολογητές βρήκαν πως τα προγράμματα εξακολουθούν να εξυπηρετούν άμεσα τους στόχους της ενίσχυσης της διατλαντικής συνεργασίας και της βελτίωσης της ποιότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι επίσημοι στόχοι τίθενται κυρίως από τους εταίρους του εκάστοτε σχεδίου, τους συμμετέχοντες σπουδαστές και άλλους ενδιαφερόμενους συντελεστές, ιδίως όσον αφορά τους στόχους της «προώθησης της αμοιβαίας κατανόησης» και της «βελτίωσης της ποιότητας της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού». Οι αξιολογητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα προγράμματα προσφέρουν άφθονες ευκαιρίες για διά βίου μάθηση, παρ' ότι ο μικρός προϋπολογισμός περιορίζει τις πιθανότητες για πλήρη εκμετάλλευση των δυνατοτήτων τους. Ωστόσο, οι αξιολογητές διαπίστωσαν ότι τα συμμετέχοντα ιδρύματα δεν αποδίδουν την ίδια σημασία σε όλους τους επίσημους στόχους του προγράμματος.

4.3. Αποτελεσματικότητα

Οι αξιολογητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα αποτελέσματα και ο αντίκτυπος των προγραμμάτων ανταποκρίνονταν πλήρως στους στόχους τους. Ωστόσο, έκριναν ότι το μέγεθος των προγραμμάτων ήταν πολύ μικρό για να έχουν αντίκτυπο σε επίπεδο συστήματος. Επίσης ανέφεραν ότι η διαχείριση των προγραμμάτων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή βιώνεται από τους ενδιαφερομένους ως «γραφειοκρατική».

Τα προγράμματα συνέβαλαν στο να βελτιωθεί η ποιότητα της εκπαίδευσης των προπτυχιακών και τελειόφοιτων φοιτητών και καταρτιζόμενων, ενώ παράλληλα είχαν ως αποτέλεσμα να αυξηθεί σημαντικά η διαπολιτισμική κατανόηση μεταξύ των συμμετεχόντων σε όλα τα επίπεδα. Οι περισσότεροι από τους σπουδαστές και το προσωπικό που συμμετείχαν στις ανταλλαγές μοιράζονται τις εμπειρίες τους με τους φίλους και την οικογένειά τους στη χώρα προέλευσής τους, προωθώντας έτσι τη διατλαντική διαπολιτισμική κατανόηση σε ευρύτερη κλίμακα. Τα προγράμματα είχαν ως αποτέλεσμα να αυξηθούν οι δυνατότητες των συμμετεχόντων σπουδαστών για εργασία σε διεθνές περιβάλλον. Οι αξιολογητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η συμμετοχή των σπουδαστών στις διατλαντικές ανταλλαγές θα βελτιώσουν τις διεθνείς τους σταδιοδρομίες.

Η οικονομική ενίσχυση που παρέχεται στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης που συμμετέχουν στα προγράμματα έχει δώσει θεαματική ώθηση στη δημιουργία και την εντατικοποίηση των διατλαντικών επαφών.

4.4. Αποδοτικότητα

Τα προγράμματα κρίθηκαν ως αποδοτικά σε σχέση με το κόστος τους, ιδίως εάν ληφθούν υπόψη οι πολύ υψηλές προπαρασκευαστικές και οργανωτικές δαπάνες που συνδέονται με τη διαμόρφωση μιας διατλαντικής εταιρικής σχέσης με ιδρύματα από διάφορα κράτη μέλη. Οι αξιολογητές βρήκαν ότι ο προϋπολογισμός ανά σχέδιο φαίνεται να επαρκεί για την εκτέλεση των δραστηριοτήτων του. Η αποδοτικότητα θα μπορούσε να βελτιωθεί, αφενός, με τον καλύτερο διαχωρισμό των προπαρασκευαστικών επιχορηγήσεων και των κατ' εξοχή σχεδίων υλοποίησης και, αφετέρου, με την παροχή χρηματοδότησης για την κινητικότητα των σπουδαστών και του προσωπικού μόνον σε σχέδια που βρίσκονται σε πιο προχωρημένο στάδιο όσον αφορά την ανάπτυξη ενός πλαισίου συνεργασίας, όπως π.χ. εκείνα που διαθέτουν αδιαμφισβήτητη θεσμική υποστήριξη, ένα καλό δίκτυο εργασίας, ή μια συμφωνία για την αναγνώριση των ακαδημαϊκών μονάδων, την επιλογή των σπουδαστών και τις προπαρασκευαστικές διαδικασίες.

Ακόμα, οι αξιολογητές τόνισαν ότι είναι ανάγκη οι υπηρεσίες της Επιτροπής να συγκρίνουν τις επιδόσεις των σχεδίων σε πιο δομημένη βάση και πρότειναν την καθιέρωση ενός συστήματος παρακολούθησης μέσω λογισμικού βασισμένου στο Διαδίκτυο.

Η Επιτροπή συμφωνεί εν μέρει με τους αξιολογητές. Μεγαλύτερη αποδοτικότητα μπορεί να επιτευχθεί με την καθιέρωση αυστηρότερων προδιαγραφών όσον αφορά τις υποψηφιότητες και με την παροχή χρηματοδότησης σε σχέδια που είναι ικανά να αποδείξουν κατά την περίοδο της επιλογής ότι βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο συνεργασίας. Δεν υπάρχουν πολλά στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι οι προπαρασκευαστικές επιδοτήσεις όντως βελτιώνουν την ποιότητα των σχεδίων. Όσον αφορά το σύστημα παρακολούθησης με βάση το Διαδίκτυο, η Επιτροπή φρονεί ότι η κλίμακα των σχεδίων δεν δικαιολογεί την καθιέρωση ενός τέτοιου εργαλείου. Αυτό μπορεί να ληφθεί σοβαρά υπόψη ως μέρος των βελτιώσεων που επιφέρονται σε άλλα κοινοτικά προγράμματα στους τομείς της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης.

4.5. Χρησιμότητα και βιωσιμότητα

Οι αξιολογητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι το πρόγραμμα έχει παραγάγει ουσιαστικά και δυνητικά μακροπρόθεσμα οφέλη στα άτομα και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που συμμετείχαν. Τα προγράμματα εργασίας των εταίρων των τρεχόντων σχεδίων καθώς και τα αποτελέσματα των παλαιότερων σχεδίων δείχνουν ότι τα σχέδια αυτά είναι σε μεγάλο βαθμό βιώσιμα, παρ' ότι δεν συνεχίζονται όλες οι δραστηριότητες με τον ίδιο τρόπο. Η έλλειψη εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης μετά τη λήξη του σχεδίου αποτελεί εμπόδιο στη συνεχιζόμενη κινητικότητα των σπουδαστών.

Τα προγράμματα θεωρείται ότι λαμβάνουν δεόντως υπόψη την επικουρικότητα. Υπάρχει ένας ορισμένος αριθμός διμερών συμφωνιών μεταξύ πανεπιστημίων από τις δύο πλευρές του Ατλαντικού. Εντούτοις, τα προγράμματα ενέχουν μια πολύπλευρη ευρωπαϊκή διάσταση που στερούνται οι διμερείς συμφωνίες. Επιπλέον, η διαχείριση του προγράμματος σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης επιτρέπει να γίνονται οικονομίες μεγάλης κλίμακας.

4.6. Πρόγραμμα Fulbright/Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το πρόγραμμα Fulbright/Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια μικρή αλλά σημαντική συνιστώσα του συνολικού προγράμματος ΕΚ/ΗΠΑ. Οι αξιολογητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι το πρόγραμμα επιχορηγήσεων συμβάλλει στην ενίσχυση των πολιτικών και πολιτιστικών δεσμών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες της Ευρωπαϊκής Ένωσης προέρχονται από εκπαιδευτικά ιδρύματα που εξειδικεύονται σε σπουδές ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Ωστόσο, οι αξιολογητές τόνισαν ότι το πρόγραμμα Fulbright/Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι σχετικά άγνωστο στα εθνικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι δικαιούχοι του προγράμματος αυτού φαίνεται πως είναι ικανοποιημένοι με τις ευκαιρίες που τους προσφέρθηκαν και με την υποστήριξη που δέχθηκαν.

5. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Στη συνέχεια περιγράφονται συνοπτικά οι συστάσεις των αξιολογητών (με πλάγιους χαρακτήρες), ακολουθούμενες από τα σχόλια της Επιτροπής.

5.1. Λογική της παρέμβασης

- (1) *Καθώς δεν έχει ακόμα αναγνωριστεί η ίση σημασία όλων στόχων, συνιστούμε να δοθεί προτεραιότητα στους έξι επίσημους στόχους των προγραμμάτων (όσον αφορά τους συγκεκριμένους στόχους των προγραμμάτων). Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον αναπροσδιορισμό ή την κατάργηση του στόχου που αφορά την ηλεκτρονική μάθηση (e-learning) και την εξ αποστάσεως μάθηση.*

Η Επιτροπή συμφωνεί με τη σύσταση αυτή.

5.2. Συνάφεια

- (2) *Αυτή τη στιγμή, η συμμετοχή των καναδών φοιτητών περιορίζεται σε προπτυχιακούς και τελειόφοιτους φοιτητές μέχρι την ηλικία των 30 ετών. Λαμβανομένης υπόψη της διάρκειας μάθησης, αυτός ο ηλικιακός περιορισμός θα πρέπει να αναθεωρηθεί. Αντίστοιχα, η ομάδα των αξιολογητών προτείνει να επανεξεταστεί το κριτήριο ηλικίας του καναδικού προγράμματος.*

Το κριτήριο της ηλικίας επιβάλλεται από τους καναδικούς κανονισμούς.

- (3) *Επιπλέον, συνιστούμε να διευρυνθεί η εμβέλεια του προγράμματος ώστε να περιλαμβάνει και μεταπτυχιακούς φοιτητές, λόγω της ανάγκης ανταλλαγών μεταξύ μεταπτυχιακών φοιτητών.*

Αυτή η διεύρυνση θα αποδυνάμωνε τον αντίκτυπο του προγράμματος, μειώνοντας τους ήδη περιορισμένους πόρους που διατίθενται για ανταλλαγές σπουδαστών σε προπτυχιακό και πτυχιακό επίπεδο.

5.3. Αποτελεσματικότητα

- (4) *α) Για να συμβαδίσει καλύτερα ο προγραμματισμός των σχεδίων με την τρέχουσα περίοδο σχεδίων, συνιστούμε την επέκταση των δυνατοτήτων για ετήσια προπαρασκευαστικά σχέδια, κατά προτίμηση ως αναπόσπαστο μέρος των σχεδίων κοινοπραξιών. β) Επιπλέον, συνιστούμε η διαχείριση των προγραμμάτων να δηλώσει σαφώς και το συντομότερο δυνατό τη θέση της σχετικά με τις προεκτάσεις μηδενικού κόστους των σχεδίων. γ) Ακόμα, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο να μπορέσουν τα επιτυχή σχέδια να υποβάλουν υποψηφιότητα για χρηματοδότηση κινητικότητας με την οποία να δίνεται συνέχεια στα καθαυτό σχέδια.*

Υπό το πρίσμα της πείρας που έχει αποκτήσει, η Επιτροπή συμφωνεί ότι η πολυετής χρηματοδότηση πρέπει να απευθύνεται σε σχέδια που να μπορούν να αποδείξουν ότι διαθέτουν ένα στερεό πλαίσιο συνεργασίας, το οποίο να περιλαμβάνει την αδιαμφισβήτητη θεσμική υποστήριξη, ένα καλό δίκτυο εργασίας, ή μια συμφωνία για την αναγνώριση των ακαδημαϊκών μονάδων, την επιλογή των σπουδαστών και τις προπαρασκευαστικές διαδικασίες. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την εφαρμογή αυστηρότερων κριτηρίων επιλογής και ανάθεσης.

- (5) *Για να αυξηθεί η σφαίρα επιρροής των προγραμμάτων (σύμφωνα με τις φιλοδοξίες τους), συνιστούμε να γίνουν σημαντικές αυξήσεις στον προϋπολογισμό των προγραμμάτων συνεργασίας.*

Η Επιτροπή σημειώνει τη σύσταση αυτή, η οποία θα πρέπει να έχει ως αντίκρισμα παρεμφερή δέσμευση από μέρους των ΗΠΑ και του Καναδά.

- (6) Καθώς πολλά σχέδια συναντούν παρεμφερή προβλήματα κατά την οργάνωση των δραστηριοτήτων τους, συνιστούμε οι ορθές πρακτικές να τίθενται στη διάθεση των υποψηφίων και των εταίρων των σχεδίων, π.χ. μέσω του Διαδικτύου. Αυτές οι ορθές πρακτικές θα πρέπει να παρέχουν πληροφορίες σε θέματα όπως η οργάνωση της γλωσσικής κατάρτισης και της πολιτιστικής προετοιμασίας, ο συντονισμός των εκπαιδευτικών περιβαλλόντων, δομών και χρονοδιαγραμμάτων των συμμετεχόντων ιδρυμάτων. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην επιτυχή διάδοση των αποτελεσμάτων και στις δραστηριότητες που δίνουν συνέχεια στα σχέδια.

Η Επιτροπή συμφωνεί με τη σύσταση αυτή.

- (7) α) Συνιστούμε να αναδιαμορφωθούν οι διοικητικές διαδικασίες ώστε να ελαφρύνει όσο το δυνατόν περισσότερο ο διοικητικός φόρτος που αναλαμβάνουν οι εταίροι των σχεδίων. β) Επιπλέον, πιστεύουμε ότι μια ομάδα διευθυντών των προγραμμάτων θα μπορούσε να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των επικοινωνιών με τους εταίρους του εκάστοτε σχεδίου. Μια πιθανή λύση θα ήταν να διοριστούν διευθυντές λογιστικών για έναν ορισμένο αριθμό σχεδίων.

Η διαχείριση του προγράμματος διέπεται από τις διατάξεις του Δημοσιονομικού Κανονισμού. Το 2004 Επιτροπή παραχώρησε επιπλέον προσωπικό στα προγράμματα.

5.4. Αποδοτικότητα

- (8) α) Συνιστούμε να παραχωρηθούν πρόσθετοι πόροι για τη διαχείριση των προγραμμάτων, π.χ. με το διορισμό εκτελεστικού φορέα για τα προγράμματα. β) Επιπλέον, συνιστούμε να προσαρμοστεί το χρονοδιάγραμμα των διαδικασιών των προγραμμάτων με τα ακαδημαϊκά έτη. γ) Για να βελτιωθεί η αποδοτικότητα των σχεδίων, τα ιδρύματα θα πρέπει να ενημερώνονται για την απόφαση που ελήφθη όσον αφορά την πρότασή τους τουλάχιστον έξι μήνες πριν από την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους. Συνεπώς, η διαδικασία επιλογής των σχεδίων θα πρέπει και αυτή να αρχίζει έξι μήνες νωρίτερα.

Δεν είναι σκόπιμη η παρέμβαση εκτελεστικού φορέα, δεδομένης της πολιτικής σημασίας που έχει η συνεργασία μεταξύ των εταίρων διοικήσεων. Όσον αφορά το χρονοδιάγραμμα, θα εξεταστεί η πρόταση να ξεκινά έξι μήνες νωρίτερα η διαδικασία επιλογής.

- (9) Συνιστούμε οι προσπάθειες να εστιαστούν στην πλήρη ενσωμάτωση των προπαρασκευαστικών σχεδίων και των τριετών σχεδίων. Το γεγονός ότι ένας υποψήφιος έλαβε επιχορήγηση για ένα προπαρασκευαστικό σχέδιο θα πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα μεγαλύτερες πιθανότητες να του χορηγηθεί ενίσχυση για ένα τριετές σχέδιο. Αυτό θα ενθαρρύνει τα εκπαιδευτικά ιδρύματα να αναλάβουν επαρκείς προπαρασκευαστικές δραστηριότητες.

Δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι οι προπαρασκευαστικές επιχορηγήσεις έχουν συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας των σχεδίων.

- (10) *Η τρέχουσα μέθοδος παρακολούθησης δεν επιτρέπει την αποδοτική σύγκριση μεταξύ σχεδίων. Συνιστούμε το υπάρχον λογισμικό σύστημα παρακολούθησης να γίνει αναλυτικότερο και να ενισχυθεί, κατά προτίμηση μέσω του Διαδικτύου. Τα συστήματα παρακολούθησης στις ΗΠΑ και τον Καναδά αποτελούν καλά παραδείγματα, εφόσον επιτρέπουν τη σύγκριση των σχεδίων σε τακτική βάση, καθώς και την ανταλλαγή πληροφοριών για τις ορθές πρακτικές. Θα πρέπει επίσης να εξεταστεί η πιθανότητα χρήσης ερωτηματολογίων κατά την παρακολούθηση.*

Η Επιτροπή συμφωνεί και μελετά πώς μπορεί να εφαρμόσει τη σύσταση αυτή με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

5.5. Χρησιμότητα και βιωσιμότητα

- (11) *Συνιστούμε να λαμβάνονται υπόψη οι υπάρχουσες προηγούμενες επαφές κατά τη διαδικασία επιλογής των σχεδίων. Ωστόσο, αυτή η σύσταση πρέπει να ληφθεί υπόψη με κάποια επιφύλαξη, λόγω του ότι η επιλογή μόνον των σχεδίων εκείνων στα οποία συμμετέχουν προηγούμενες επαφές ενδέχεται να περιορίσει την προσπελασιμότητα των προγραμμάτων και να αποθαρρύνει την υποβολή υποψηφιότητας από τα ιδρύματα.*

Παρ' ότι δίνεται προτεραιότητα σε νέα σχέδια και σε ιδρύματα που δεν έχουν χρηματοδοτηθεί ποτέ στο πλαίσιο του προγράμματος, τα ιδρύματα εκείνα που έχουν συμμετάσχει στα προηγούμενα χρηματοδοτημένα σχέδια είναι όντως επιλέξιμα σε κάθε νέα πρόσκληση για υποβολή προτάσεων.

- (12) *Συνιστούμε να ενσωματωθεί η βιωσιμότητα στο πρόγραμμα δράσης του σχεδίου. Ένας καλός τρόπος για αυτό θα ήταν να απαιτείται η προσθήκη ενός σχεδίου βιωσιμότητας στην τελική έκθεση. Αυτό το σχέδιο βιωσιμότητας θα πρέπει να αναφέρει σαφώς ποιες δραστηριότητες πρόκειται να συνεχιστούν, πώς θα εκτελεστούν και πόσοι πόροι απαιτούνται για το σκοπό αυτόν.*

Η Επιτροπή συμφωνεί με τη σύσταση αυτή.

- (13) *Η αξιολόγηση καταδεικνύει ότι η διαθεσιμότητα επιχορηγήσεων για την κινητικότητα των σπουδαστών είναι ο κατ' εξοχήν σημαντικός παράγοντας για την υποστήριξη της βιωσιμότητας των σχεδίων. Συνεπώς συνιστούμε μια επιπλέον επιχορήγηση για την κινητικότητα των σπουδαστών, η οποία θα επιτρέψει στα επιτυχή σχέδια να συνεχίσουν την ανταλλαγή σπουδαστών.*

Τα περισσότερα σχέδια έχουν αποδείξει ότι είναι βιώσιμα από την άποψη ότι οι δεσμοί συνεργασίας που καθιερώθηκαν μέσω των προγραμμάτων διατηρούνται και ύστερα από την ολοκλήρωση του σχετικού σχεδίου. Αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι οι δραστηριότητες συνεχίζονται κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο. Για παράδειγμα, η κινητικότητα μπορεί να μειωθεί ή να παύσει λόγω έλλειψης χρηματοδότησης.

- (14) *Συνιστούμε τη διάδοση των ορθών πρακτικών όσον αφορά την πρόσθετη χρηματοδότηση. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με διάφορους τρόπους, συμπεριλαμβανομένων παρουσιάσεων στη διάρκεια του ετήσιου συνεδρίου ή της συγκέντρωσης τέτοιων παραδειγμάτων σε εγχειρίδιο ή σε βάση δεδομένων, η οποία να διατίθεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.*

Η Επιτροπή συμφωνεί με τη σύσταση αυτή. Έχει αναθέσει σε σχετικό φορέα τη διεξαγωγή μελέτης σκοπιμότητας με θέμα τη βιωσιμότητα των σχεδίων διεθνούς συνεργασίας στους τομείς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης. Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής θα είναι διαθέσιμα στις αρχές του 2005.

5.6. Πρόγραμμα Fulbright/Ευρωπαϊκής Ένωσης

- (15) *Εάν η Επιτροπή επιθυμεί μεγαλύτερη ποικιλομορφία όσον αφορά το επαγγελματικό και το θεσμικό υπόβαθρο, τότε θα πρέπει η επιλογή των θεμάτων να είναι λιγότερο αυστηρή και να διευρυνθεί το πεδίο των ευρωπαϊκών ακαδημαϊκών ιδρυμάτων. Συνιστούμε την αύξηση της προβολής του προγράμματος Fulbright-ΕΕ, με τη δημοσίευση, για παράδειγμα, της πρόσκλησης για την υποβολή προτάσεων σε ακαδημαϊκά περιοδικά.*

Το πεδίο της ενέργειας αυτής ορίζεται στο παράρτημα της συμφωνίας ΕΚ/ΗΠΑ. Η πρόταση των αξιολογητών θα ληφθεί υπόψη ενόψει της ενδεχόμενης ανανέωσης της συμφωνίας, ώστε να καλύπτει ευρύτερα τα θέματα ενδιαφέροντος για τις σχέσεις ΕΕ/ΗΠΑ. Η Επιτροπή αναγνωρίζει την ανάγκη για μεγαλύτερη προώθηση του προγράμματος Fulbright/ΕΕ.

- (16) *Για τους σκοπούς της παρακολούθησης και της αξιολόγησης, η επιτροπή του προγράμματος Fulbright θα πρέπει να ζητά από τους δικαιούχους να παρέχουν περισσότερα στοιχεία σχετικά με τα ακαδημαϊκά τους επιτεύγματα στη διάρκεια της διαμονής τους στο εξωτερικό και ύστερα από αυτήν. Τα αποτελέσματα (π.χ. άρθρα, βιβλία κ.τ.λ.) που παρήχθησαν από τη συμμετοχή στο πρόγραμμα θα πρέπει να απαριθμούνται σε βάση δεδομένων.*

Η Επιτροπή συμφωνεί με τη σύσταση αυτή.

- (17) *Συνιστούμε την καθιέρωση ελάχιστης διαμονής έξι μηνών στο εξωτερικό (ένα εξάμηνο). Η αποδοτικότητα της επένδυσης φαίνεται πως είναι περιορισμένη όταν οι επιστήμονες διαμένουν στο εξωτερικό μόνον για περίοδο τριών ή τεσσάρων μηνών.*

Η απαίτηση η περίοδος διαμονής στο εξωτερικό να καλύπτει τουλάχιστον ένα εξάμηνο θα πρέπει να εφαρμόζεται ως προτεραιότητα αλλά όχι ως κριτήριο επιλεξιμότητας.

- (18) *Λόγω του ότι οι δικαιούχοι υποτροφίας φαίνεται γενικά να αγνοούν την ύπαρξή του, συνιστούμε να βελτιωθεί η προβολή του συλλόγου των πρώην υποτρόφων του προγράμματος Fulbright/ΕΕ.*

Η Επιτροπή αντιλαμβάνεται την αξία της σύστασης αυτής.

- (19) *Οι δικαιούχοι υποτροφίας του προγράμματος Fulbright/ΕΕ θα πρέπει να καθιερώσουν μεταγενέστερες διασυνδέσεις με το ίδρυμα υποδοχής τους. Μια δυνατότητα θα ήταν να παρέχονται πρόσθετες επιδοτήσεις σε εκπαιδευτικά ιδρύματα της ΕΕ και των ΗΠΑ με σκοπό τη διαχείριση της συνεχιζόμενης ανταλλαγής (μεταπτυχιακών) νέων επιστημόνων. Θα πρέπει να εξεταστεί η πιθανότητα σύνδεσης μεταξύ του τρέχοντος σχεδίου για επιχορηγήσεις κινητικότητας στο πλαίσιο του προγράμματος συνεργασίας ΕΕ-ΗΠΑ.*

Μολονότι το πρώτο μέρος της σύστασης έχει κάποια αξία, η Επιτροπή φρονεί ότι αυτό το πρόγραμμα συνεργασίας θα πρέπει να διατηρήσει την ιδιαιτερότητά του και να εξακολουθήσει να παρέχει αποκλειστικά επιχορηγήσεις σε άτομα και όχι σε ιδρύματα.

- (20) Δεδομένου ότι υπάρχουν συγκεκριμένες ενδείξεις ότι οι οικονομικοί πόροι που παρέχονται στους δικαιούχους ενδέχεται να μην επαρκούν για να καλυφθεί το κόστος των επαγγελματικών τους δραστηριοτήτων στο εξωτερικό, συνιστούμε τη διεξαγωγή μελέτης για να εκτιμηθεί κατά πόσον επαρκούν οι οικονομικοί πόροι που παρέχονται στους δικαιούχους του προγράμματος Fulbright/ΕΕ.

Η Επιτροπή, μαζί με τις αρχές των ΗΠΑ, θα αξιολογήσουν την επάρκεια των επιχορηγήσεων στο πλαίσιο του προγράμματος Fulbright/ΕΕ.

- (21) Δεδομένης της επιτυχίας του προγράμματος Fulbright/ΕΕ, συνιστούμε να αυξηθεί ο προϋπολογισμός του προγράμματος ώστε να αυξηθεί ο ετήσιος αριθμός των ακαδημαϊκών ανταλλαγών. Η αύξηση αυτή θα πρέπει να συμβαδίζει με τη γενικότερη ενίσχυση του προγράμματος συνεργασίας ΕΕ-ΗΠΑ.

Αυτές οι συστάσεις μπορούν να ληφθούν υπόψη κατά τη σύναψη συμφωνίας για ένα μελλοντικό πρόγραμμα ΕΚ/ΗΠΑ και εξαρτώνται από μια σημαντική γενικότερη ενίσχυση του προγράμματος συνεργασίας ΕΚ/ΗΠΑ.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ενδιάμεση αξιολόγηση επιβεβαιώνει τη χρησιμότητα των προγραμμάτων ΕΚ/ΗΠΑ και ΕΚ/Καναδά, τα οποία προσέδωσαν με επιτυχία μια έντονη ώθηση στη διατλαντική συνεργασία στους τομείς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης. Οι αξιολογητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα σχέδια, στη μεγάλη πλειονότητά τους, ολοκλήρωσαν επιτυχώς την προβλεπόμενη ανάπτυξη των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και τις δραστηριότητες κινητικότητας των σπουδαστών και, κυρίως, ότι τα δύο προγράμματα κατάφεραν να δημιουργήσουν διαρκείς θεσμικούς, επαγγελματικούς και ανθρώπινους δεσμούς μεταξύ των δύο πλευρών του Ατλαντικού. Με τον τρόπο αυτό συνέβαλαν τόσο στη βελτίωση της αμοιβαίας κατανόησης όσο και στην ποιότητα των συστημάτων μας που αφορούν την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση.

Οι αξιολογητές προέβησαν σε έναν αριθμό προτάσεων με σκοπό τη βελτίωση ορισμένων πτυχών των προγραμμάτων, αλλά δεν διαπίστωσαν σημαντικές ελλείψεις. Πολλές από τις προτάσεις αυτές αφορούν πιο πολύ τα μελλοντικά και όχι τα τρέχοντα προγράμματα. Η Επιτροπή έχει ήδη λάβει μέτρα όσον αφορά ορισμένες από τις προτάσεις και θα λάβει υπόψη πολλές από αυτές με τον τρόπο που αναφέρεται ανωτέρω.